

Ooster- en Westertzand

FOTO: KARLA LEEFTINK

Het Drentse Landschap

WANDELROUTE 6 KM

Het natuurgebied Ooster- en Westertzand ligt een paar kilometer ten noorden van Uffelte. Doorgaande wegen zijn er niet. Dus is het een terrein waar je niet per ongeluk terechtkomt. Ga eens wandelen over het Oosterzand en ontdek er hoe stil stilte zijn kan.

Startpunt

Parkeerplaats bij kruispunt Weg achter de Es en Postweg. (Vanaf N371 richting camping De Blauwe Haan). [Routebeschrijving](#).

Lengte route 6 km

GPS-startpunt

52°48'08.5"N 6°16'46.8"E

Begaanbaarheid paden

Goed begaanbaar in alle jaargetijden.

Honden

Honden toegestaan mits aangelijnd.

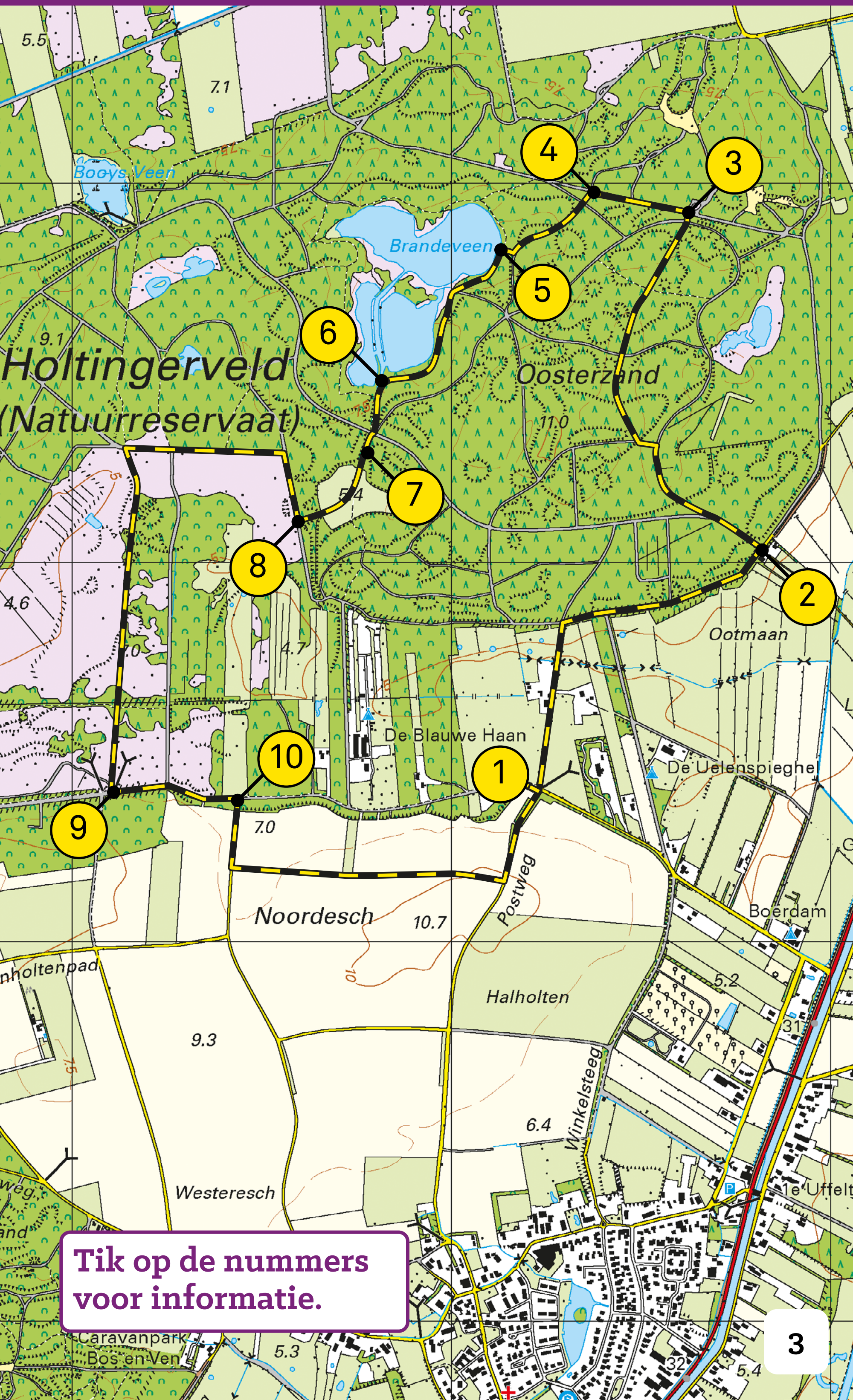
Afkortingen

LA linksaf, RA rechtsaf, RD rechtdoor,
KP knooppunt

Over deze route is een artikel verschenen in Kwartaalblad 116 van Het Drentse Landschap (december 2022).

-
- Deze pdf werkt het beste in Acrobat Reader of iBooks.
 - Printen: maak gebruik van de mogelijkheden van uw eigen printer. [Zie tips](#).

Uffelte: Ooster- en Westerveld

Tik op de nummers
voor informatie.

Inleiding

Ooit lag er boven de Noordesch en de Westeresch van Uffelte een eindeloze zandverstuiving. Die stuifzanden van vroeger leven voort in de namen Oosterzand en Westertzand. Op een paar kleine stukjes na is het stuifzand langgeleden verdwenen. Het Ooster- en Westertzand zijn in ruim een eeuw tijd veranderd in prachtige reliëfrijke bossen. Ooit zijn de bossen op initiatief van de Oranjabond van Orde aangelegd om het zand vast te houden. Duizenden grove dennen zijn toen op de kale heuvels geplant. Loop je nu door het bos, dan zie je dat dat ‘onnatuurlijke’ verdwenen is. Dankzij het zorgvuldige beheer in de afgelopen jaren ligt hier meer dan 300 hectare natuur van topklasse.

Het Ooster- en Westertzand maken deel uit van het bijna 1800 hectare grote Natura-2000

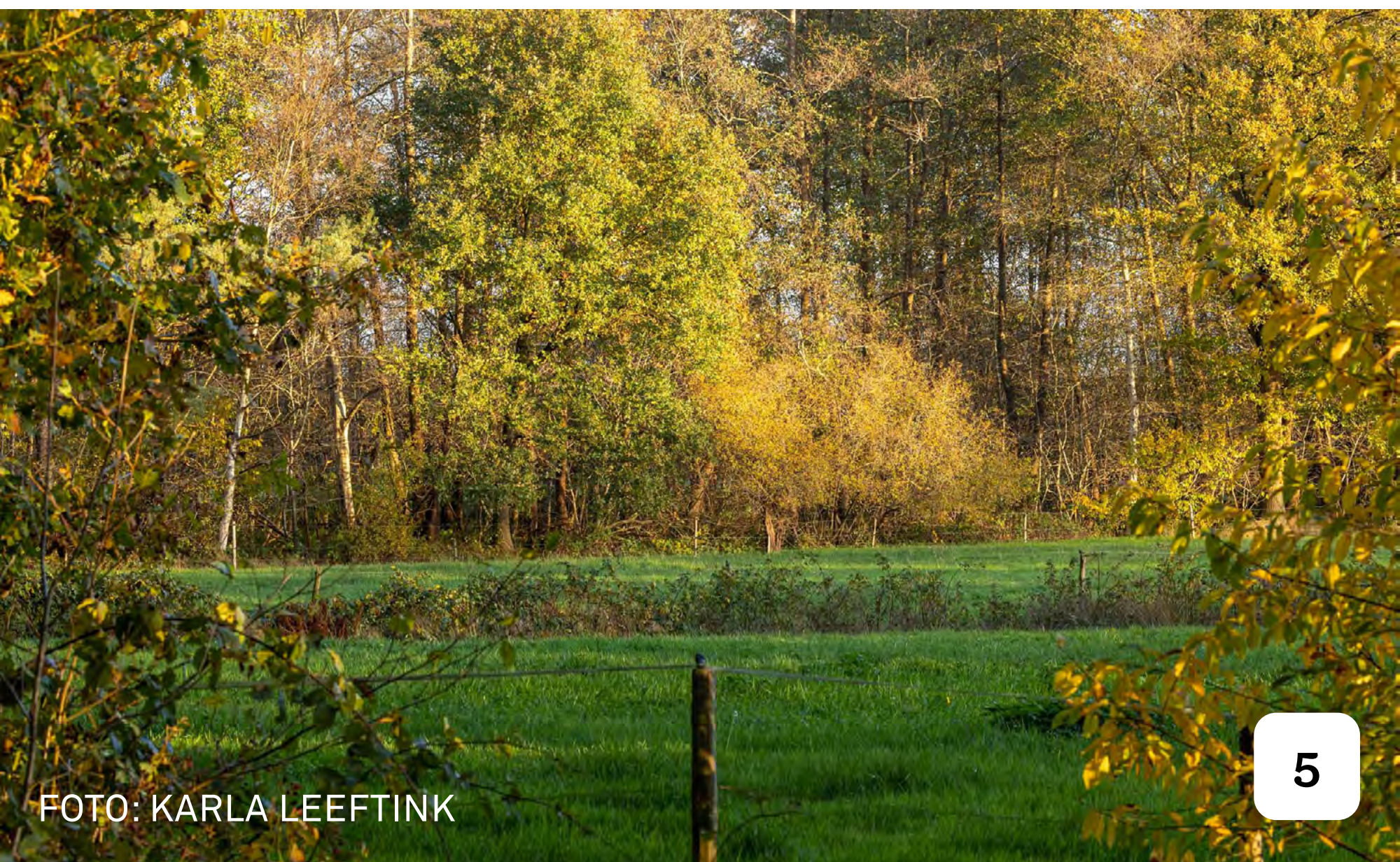
gebied Holttingerveld. Hierin zijn onder andere ook de Havelterberg van Staatsbosbeheer en het Uffelter Binnenveld van Het Drentse Landschap opgenomen. Zie voor achtergrondinformatie www.holttingerveld.nl.

1 Hooilandjes Ootmaan

kaart

- Vanaf parkeerplaats LA.
- Op kruispunt RD, Postweg.
- Bij bosrand RA zandweg met naastliggend fietspad

Op de zandweg loop je precies op de overgang van de hoge arme stuifduinen en de vochtige en rijkere madelanden van de Oude Vaart. De madelanden hebben de naam Ootmaan. Het woord 'oot' is de naam van de wilde haver die hier vroeger in overvloed moet hebben gegroeid. 'Maan' is een samentrekking van het woord 'maden', ofwel madelanden. Dit zijn de nattere gedeelten van een beekdal die alleen

als hooiland konden worden gebruikt. De Ootmaan maakt als zogeheten klimaatbuffer onderdeel uit van een groot natuurontwikkelingsproject voor het Holtingerveld. Met het project wil de provincie Drenthe met een aantal partners onder andere meer water in het natuurgebied vasthouden.

2 **Beboste stuifduinen**

kaart

- Na einde fietspad bij steen 'Ooster- en Westertzand' LA bos in.
- Op splitsing rechts aanhouden.
- Eerste pad LA (pijlje volgen).
- Op splitsing rechts aanhouden (pijlje volgen).
- Twee keer viersprong RD (pijlje volgen).

Onderweg zul je merken dat het Oosterzand een terrein met 'bergen en dalen' is. Indertijd zijn hier de stuifzandheuvelds ingeplant met

grove den om te voorkomen dat de wind het zand over de Noordesch of het beekdal in zou jagen. Voor de boeren was stuifzand ooit misschien wel het grootste gevaar dat hun werk bedreigde. Eén zandstorm in het voorjaar en al het jonge gewas was verstikt en moest je weer helemaal opnieuw beginnen.

Op allerlei plekken in de Oosterduinen zie je de grove dennen nog staan waar de bebossing rond 1900 mee begonnen is. De oude bomen hebben een lange kale stam met een klein toefje groen helemaal bovenin. Toen de bosontwikkeling op gang kwam en de grove dennen concurrentie kregen van andere soorten, wisten ze zich te handhaven door boven de andere bomen uit te groeien ...

3 Zandweg

kaart

- Na volgende viersprong metéén na slagboom op brede zandweg LA.

Je loopt een stukje over een brede zandweg die hier vroeger soms vrijwel onbegaanbaar was in de zandverstuiving. Vroeger vormde deze zandweg de grens van de gemeenten Diever en Havelte, die inmiddels zijn opgegaan in de gemeente Westerveld.

4 **Bosbessen**

kaart

- **Op eerste viersprong paadje LA.**
- **Vervolgens pad RD oversteken.**

Aan het paadje zie je op verschillende plekken de twee soorten bosbessen, die we in Nederland kennen, naast elkaar staan. Het zijn de blauwe bosbes en de rode bosbes.

FOTO: GEERT DE VRIES

Behalve de kleur van hun bessen is een belangrijk verschil dat de rode bosbes een groenblijvend heestertje is, terwijl de blaadjes van zijn blauwe naamgenoot 's winters

afvallen. Omdat vossen gek op de rode bosbessen zijn, wordt deze soort ook wel vossenbes genoemd.

Verwar blauwe bosbessen niet met de gekweekte blauwe bessen die je in de supermarkt koopt. Blauwe bosbessen komen namelijk alleen in het wild voor. De vraag hier is echter: hoe lang nog? Zoals zoveel kwetsbare planten hebben bosbessen veel te leiden van de stikstofdepositie. Stikstofminnende soorten als braam en stekelvaren dreigen ook de plaats van de bosbessen te gaan innemen.

5 Brandeveen

kaart

- Op driesprong RA naar Brandeveen.
- Smal paadje LA langs water. Paadje steeds blijven volgen.
- Op Y-splitsing bij hulstbosje paadje rechts aanhouden richting water en LA langs Turfvaartje.

Tussen de zandheuvelds liggen verschillende veentjes waar zich veen kon ontwikkelen dankzij een ondoordringbare leemlaag in de ondergrond. Het grootste ven is het Brandeveen. Het werd in 1919 door Natuurmonumenten aangekocht, omdat de vereniging *'de treurige ervaring opgedaan [had] dat de Drentsche landschappen met groote snelheid hun landschappelijke schoon verliezen'*. Het Brandeveen is daarmee haar oudste terrein in Drenthe.

FOTO: KARLA LEEFTINK

De Knapzakroute Uffelte beschrijft hoe het Brandveengebied aan zijn naam kwam. Ten tijde van het Turfvaartje zouden tientallen veenarbeiders met hun gezinnen rond het Brandveengebied hebben gewoond. Toen de turfwinning afliep, verhuisden ze naar elders. Op het laatst woonde er nog maar één oude vrouw op de oever van de grote veenplas. Ze wachtte namelijk op haar zoon die uit het leger zou terugkeren. Op de dag van zijn thuiskomst werd hij vlak voor zijn moeders huisje getroffen door de bliksem en stierf hij ter plekke. In de enorme brand die op de inslag volgde, verloor ook de oude moeder het leven. Sindsdien heet de veenplas het Brandveengebied.

6 Stuifzandbos

kaart

- Einde paadje RD zandpad (pijl) volgen.
- Einde pad RD naar paadje dat omhoog loopt (richting KP01).
- Pad RD volgen richting hek.

Een groot aantal jaren in het verleden zijn de bossen op het Ooster- en Westzand in gebruik geweest als productiebos. Naast het feit dat de vroegere eigenaren de bossen als jachtgebied gebruikten, lieten ze regelmatig flink wat kubieke meters hout oogsten om ook financieel van het landgoed te profiteren.

KLAVERZURING - FOTO: KARLA LEEFTINK

Sinds eind jaren negentig heeft de nieuwe eigenaar van het landgoed de natuurontwikkeling op de eerste plaats gezet. Door selectief te kappen kregen nieuwe soorten - met name loofbomen - de kansen om in het bos voet aan

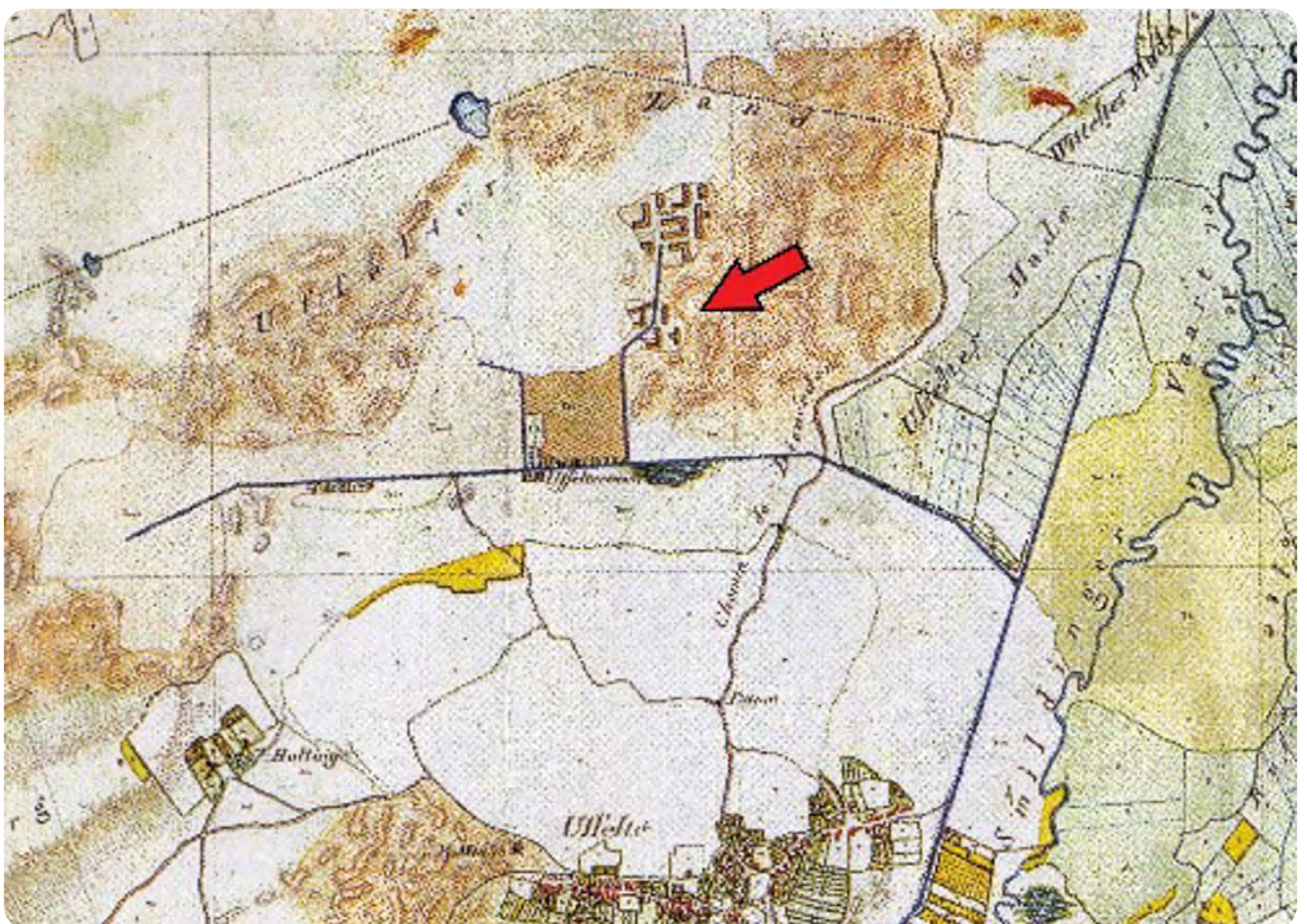
de grond te krijgen. De bossen gingen zich verjongen en op de bosbodem begonnen tal van bijzondere bosplanten en struiken zich te manifesteren. De bossen op het Oosterzand horen zonder twijfel tot de fraaiste 'stuifzandbossen' van Drenthe.

7 Bosweide

kaart

- Op bosweide paadje door het gras (schuin rechts) richting rechter hek.
- In bosstrook op splitsing rechts aanhouden.

Op de Franse kaart uit 1811 zie je de zandheuvelds van het Uffelterzand ingetekend. De bruine blokjes zijn turfputten in het huidige Brandeveen en de Bosweide tussen de zandheuvelds waar je nu langs loopt. Zie rode pijl!

Van noord naar zuid loopt vanuit het Brandeveen het Turfvaartje. Je ziet het tracé nog door het Brandeveen lopen. Ten zuiden ervan loopt het vaartje met een knik door de Bosweide. Van west naar oost richting Drentsche Hoofdvaart loopt het Uffelter Boervaart. Ook deze zul je verderop nog goed in het landschap herkennen.

8 Uffelter Boervaart

kaart

- Einde bosstrook breed zandpad RA langs heide.
- Einde heideveld zandweg LA langs bosrand.
- Bij KP68 richting KP40 en na ca. 200 mtr LA op kruising met schelpenpad.

Je loopt langs het heideveld tussen het Oosten- en Westertzand, dat door hooglanders wordt

begraasd. Aan het eind van de lange zandweg passeer je het tracé van de Uffelter Boervaart die hier door een hoge zandkop werd gegraven. De Uffelter boeren legden het vaartje in 1787 aan om hun turf naar de Drentsche Hoofdvaart te kunnen afvoeren. Halverwege de negentiende eeuw was de meeste turf weggespit en liet men het vaartje voor wat het was.

9 Langs de rand van de es

kaart

- Einde pad LA zandweg met naastliggend fietspad.

We lopen over de zandweg langs de rand van de Noordesch van Uffelte, er hebben altijd bosjes tussen de weg en de akkers gestaan. Ze vormden een hindernis om de schapen onderweg naar de heide niet in de verleiding te brengen even een hapje op de akker te nemen.

10 Noordesch Uffelte

kaart

- Bij bord 'richting KP 51' RA naar klinkerweg over de es.
- Eerste weg LA.
- Einde weg LA terug naar startpunt.

Het laatste stukje van de route loop je over de Noordesch van Uffelte die samen met de Westeresch een van de grootste aaneengesloten essencomplexen van Drenthe vormt. Onderweg zie je dat de es een bolle vorm heeft waardoor in de verte de huizen van Uffelte deels aan het oog worden onttrokken. Deels ontstond deze bolling door de jarenlange plaggenbemesting vroeger.

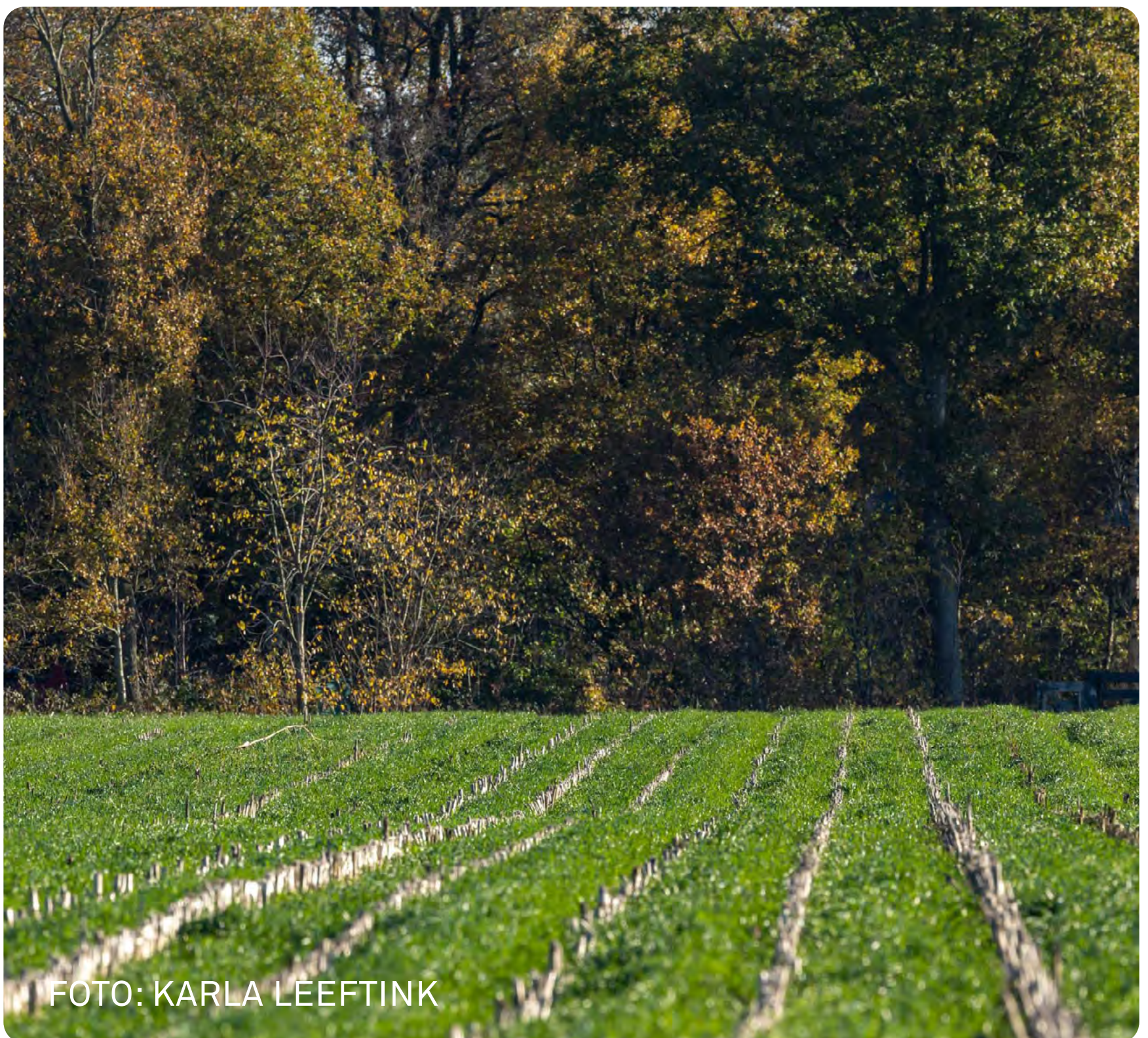
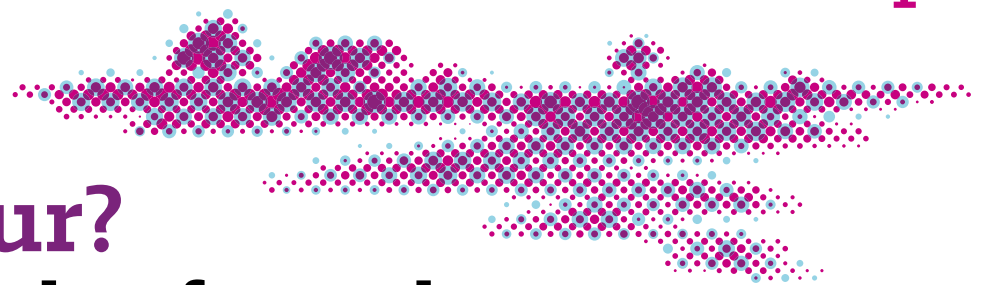

FOTO: KARLA LEEFTINK

Het Drentse Landschap

Logeren in de natuur?

Het Drentse Landschap heeft prachtige vakantieaccommodaties beschikbaar voor liefhebbers van rust en ruimte. Een paar dagen er even helemaal tussenuit! Je verblijft midden in de natuur in een huis dat van alle gemakken voorzien is...

Je kunt de accommodaties van Het Drentse Landschap rechtstreeks boeken via

www.Buitenlevenvakanties.nl

Stichting Het Drentse Landschap

Bel tijdens kantooruren (0592) 313 552

www.drentslandschap.nl

Volg ons op:

Teksten: Bertus Boivin, Melle Buruma

Coördinatie: Hanna Schipper

Topografie: BRT Achtergrondkaart © Kadaster/
OpenStreetMap (CC BY 4.0).

Vormgeving: Smartmobiletour.nl